

Korpi- ja lettotyypin tunnistaminen, Juha-Pekka Hotanen, 2022

Kuvat: Hannu Nousiainen, Jukka Laine, Markku Saarinen, J.-P. H.

Lehtokorpi (Lhk), usein suuret saniaiset ja/tai ruohot vallitsevat.

Varsinainen lettoräme (VLR), erirakenteismännikön alla leppää ja katajaa, kenttäkerroksessa mm. lettovilla ja suokeltto. Puusto usein ryteikköinen, seassa monesti myös koivua ja kuusta.

Aidot korvet: lehtokorpi (LhK), ruohokorpi (RhK), ruohokangaskorpi (RhKgK), metsäkortekorpi (MkK), mustikkakorpi (MK), (mustikka)kangaskorpi (MKgK), muurainkorpi (MrK), puolukkakorpi (PK), puolukkakangaskorpi (PKgK), pallosarakorpi (PsK) eli räseikkökorpi (RäK) eli räseikkö (Rä).

- Aitoja korpia (kuten sekatyypin korpiakin) on neljää ravinteisuusluokkaa, I-IV
- 1) **Tyyppin määrittäminen aloitetaan kysymällä onko riittävästi (vähintään kohtuullisesti/kohtuullisen peittävästi) I-ravinteisuusluokan eli lehtokorven lajistoa**, esim. tuomi, näsiä, musta- ja punaherukka, suuria saniaisia, mm. kotkansiipi, hiirenporras, isoalvejuuri, korpi-imarre, suurikokoisia ruohoja (mm. mesiangervo, huopaohdake, suokelto, ojakellukka, pohjansinivalvatti, kullero, metsäkurjenpolvi (erityisesti kivennäismailla jo ruohoisuustunnus), tesma, koiranvehnä, nuokkuhelmikkä, lehväsammat runsaana, palmusammal, lehtoruusukesammal, metsäliekosammal, lehtokarhunsammal, pohjoisen runsaammassa valossa heterahkasammal. **Lehtokorpi on useita eri alatyyppejä.**
- 2) **Ellei ole, kysytään onko riittävästi II-ravinteisuusluokan eli ruohoisuustunnuksia**, esim. kurjenjalka, korpikaisla, korpiorvokki, suo-orvokki, vehka, rentukka, terttualpi, suokorte, korpikastikka, ruokohelpi ja nurmilauha (runsaina), mätäs- ja tupassara, tuppisara, oka-, vaalea- ja haprarahkasammal, korpi- ja kiiltolehväsammat, kuivemmilla pinnoilla myös metsäliekosammal. **(I-luokan lajeja voi kasvaa pieninä ryhminä tai yksittäin). Tyypit RhK ja RhKgK, joka on ohutturpeinen. Tervaleppää voi kasvaa sekä lehtokorvissa että ruohoisuustason korvissa;** erikseen on määritelty ja kuvattu **luonnonsuojelulain tervaleppäkorpi**, joka on luhtainen tai lähtäinen ja jossa valtapuuna on tervaleppä ja mättäillä hiirenporrasta, nevimarretta tai muita suuria saniaisia, välikköpinnoilla useimmiten vehkaa ja kurjenmiekkää (määritelmä voi muuttua LSL:n uudistuksessa). Nk. **Saniaiskorpi** luetaan ruohokorpiin, mutta on ravinteisuudeltaan saniaislehtokorven ja ruohokorven välimuoto, jossa saniaisia lähinnä mättäillä.
- 3) **Ellei ole, kysytään onko riittävästi III-ravinteisuusluokan eli mustikkaisuustunnuksia**, esim. kiiltopaju, tuoreen kankaat ruohot etenkin metsäkorte, metsäalvejuuri ja metsätähti, joskus harvakseltaan korpikastikka, mustikka on valtavarpu, mutta myös puolukkaa, korpilahkasammal, kuivemmilla pinnoilla metsäkerrossammal, isokynsisammal ja hieman vaatimattomammat korpikarhunsammal ja seinäsammal. Edellisen ravinteisuustason kasveja voi kasvaa hieman. **Tyypit MkK, MK ja (M)KgK, joka on ohutturpeinen.**
- 4) **Ellei ole, kyseessä on joku IV-ravinteisuusluokan korvista, MrK, PK, PKgK, PsK (RäK, Rä).** Märissä, laikkukasvutoisissa MrK:ssa nimilajin peittävyys on usein suuri verrattuna mustikkaan ja puolukkaan. Korpikarhunsammal ja tupasvilla on ovat MrK:ssa yleensä runsaampia kuin PK:ssa. PK:n puusto on yleensä kuusivaltainen, seassa mäntyä, joskus runsaastikin, yksittäiset rämevarvut mustikan ja puolukan seassa. Kangasmaitikkaa ja suomuurainta lukuun ottamatta ruohoja ja heiniä hyvin niukasti. Pallosara on yleinen (kuten MK:ssa) Korpilahkasammalta ja korpikarhunsammalta selvästi vähemmän kuin MkK:ssa ja MK:ssa. **PKgK on ohutturpeinen. PsK (RäK, Rä) painottuu Pohjois-Suomeen, valtapuuna kitukasvuinen kuusi, seassa mäntyä ja koivua**, pallosara ja rämevarvut tyyppillisiä samoin ruskorahkasammal.

RhK, vehka, terttualpi, hieman hiirenporrasta mättäillä

MkK

MrK

PsK (RäK, Rä)

Hiirenporras

Isoalvejuuri

Metsäalvejuuri

Korpi-imarre (v-viiksinen)

Ojakellukka

Pohjansinivalvatti (ja suokeltto, metsäkurjenpolvi, metsäimarre)

Näsiä

Lehväsamalia

Palmusammal

Lehtoruusukesammal (ja lehtohaivensammal)

Sekatyyppin korvet: varsinainen lettokorpi (VLK), koivulettokorpi (KoLK) eli koivuletto (KoL), ruohoinen sarakorpi (RhSK), varsinainen sarakorpi (VSK), tupasvillakorpi (TK).

- **1) tyyppin määrittäminen aloitetaan kysymällä onko riittävästi I-ravinteisuusluokan eli lettoisuuden, tässä tapauksessa lettokorpien lajistoa**, esim. kataja (sitä tosin voi olla karummallakin paikoilla ohuella turpeella), huopaohdake, lääte, mesiangervo, suokeltto, vilukko, ojakellukka, metsäkurjenpolvi (erityisesti kivennäismailla jo ruohoisuustunnus), karhunputki, kultapiisku (ohuella turpeella ja kivennäismailla myös karummilla paikoilla), kultasammal, heterahkasammal, erityisesti **koivuletolla** puusto lähes yksinomaan hieskoivua, lettorikko, lettotähtimö, myrkkyykeiso (myös luhdilla, rannoilla), liereäsara, heterahkasammal, kultasammal, rassisammal, kampasammal, sirppisammalia. **VLK:ssa** ei ole yleensä selvää sekatyypin piirteitä, vaan se muistuttaa lettokasvillisuuden vallitsemaa korpea.
- **2) Ellei ole, kysytään onko riittävästi II-ravinteisuusluokan eli ruohoisuustunnuksia**, esim. pajut ja paatsama (kasvaa myös III-tasolla), kurjenjalka, rentukka, vehka, terttualpi, suohorsma, villapääluiikka, korpikastikka, ruokohelpi, suurikokoinen pullosara, vaateliaita rahkasammalia (hete-, keräpää ja lettorahkasammal), lehväsamalia, ns. ruskosammalista kampasammal. Painanteet/välikköpinnat ovat keskimääräistä rehevämmän ruohoisen saranevan kaltaisia. Eli **ykköstason kasveja voi kasvaa jonkin verran, toki myös mättäillä. Tyyppi RhSK.**
- **3) Ellei ole, kysytään onko riittävästi III-ravinteisuusluokan tunnuksia**, esim. painanteiden/välikköpintojen jouhi- ja pullosara, raate. Myös harmaasara ja tähtisara ovat tavallisia. Sammalissa tavallinen on sararahkasammal väliköissä, mättäillä monia muita vaatimattomia rahkasammalia. **Ruohoisuustunnuksia voi olla hieman. Tyyppi VSK.** Tälle ravinteisuustasolle sijoittuu myös harvinainen juolasaranevakorpi (JsNK) (Nigra-nevakorpi), joka on suon reunojen tyyppi. Jokapaikansara (juolasara), harmaasara ja jousivihvilä ovat tälle luonteenomaisia.
- **4) Ellei ole, kyseessä on IV-luokan korven sekatyyppi**, joka on melko harvinainen ja pienialainen **tupasvillakorpi (TK)**, jolla suursarojen (juurto-, pullo-, jouhi- ja vesisara) osuus on VSK:a niukempi, tupasvillan vastaavasti suurempi.

VLK, mm. metsäkurjenpolvi, suokelto, mesiangervo.

RhSK, mättäiden ja painanteiden vuorottelu selvää.

VSK, pohjoinen. Välikköpinnat luhtaista saranevaa.

TK. Tupasvillaa enemmän, saroja vähemmän kuin VSK:lla

Vilukko

Tesma, lyhyehkö, pehmeät lehdet.

Kurjenjalka

Terttualpi

Lääte

Kultasammal (+ rassisammal ym.).

Kampasammal

Heterahkasammal

Lettoiset eli ruskosammaleiset suotyypit (muut kuin em. VLK ja KoLK):

Varsinainen letto (VL): kuivemmilla pinnoilla usein katajaa. Kova, terävähampainen ja kiiltävälehtinen lettopaju ja vähemmän vaateliias pohjanpaju ovat tyyppillä yleisiä. Keltasara, lettovilla, karhunputki, suokeltto, vilukko, kämmekät, pohjoisessa lisäksi karhunruoho, lääte ja punakko. Heiniä vähän, paikoin kuitenkin siniheinää. Ruskosammalet (esim. lettoväkäsammal, rassisammal, lettosirppisammal) ja heterahkasammal. **Runsaasti alatyyppejä lähinnä vallitsevien sammalten mukaan.**

Rimpiletto (RiL): rimpia on yli puolet suon pinta-alasta. Muilla pinnoilla voi kasvaa jo edellä mainittuja lettolajeja. Korkeimmilla ja kuivemmilla pinnoilla (jännteillä) voi kasvillisuus olla karua. Rimmissä voi kasvaa useita saralajeja ja saramaisia kasveja, esim. vaaleasara ja villapääluikka (jotka kasvavat jo ruohoisuustasolla). Rimmissä kasvaa usein kookasta lettolierosammalta. Tosin **sammalkerroksen valtalajin mukaan voidaan erottaa alatyyppejä.** Lettolierosammalvaltaista rimpilettoa kutsutaan myös mustarimpiletoksi.

Varsinainen lettoräme (VLR): mäntypuusto voi olla melko kookasta; myös koivua, leppää ja kuusta kasvaa männyn seassa. Kataja ja lettopaju. Painanteet usein pienialaisia, ja sekatyypin piirteet monesti heikosti kehittyneet. **Sara- ja ruohokasvillisuus runsasta ja monilajista**, esim. mätässara, tupassara, tuppisara, karhunputki, huopaohdake, suo-ohdake, metsäkurjenpolvi, mesiangervo, suokeltto, (suokorte, korpiorvokki ja maariankämmekkä, jotka kasvavat karummillakin paikoilla) punakämmekkä, kultapiisku (ohutturpeisilla karummillakin paikoilla) ja rätvänä. Heterahkasammal, painanteissa ruskosammalia, esim. lettoväkäsammal ja lettosirppisammal.

Rahkainen lettoräme (RaLR) eli rämeletto (RL): mättäiden ja painanteiden vuorottelu selvää, männyn muodostama puusto kasvaa mättäillä, joilla paljon katajaa ja usein rämevarpuja. Painanteiden/tasapintojen kenttäkerroksessa siniheinä, lettovilla ja villapääluikka ovat tyyppillisiä. Sammalkerrosta luonnehtivat ruskosammalet. Mättäillä on yleensä ruskorahkasammalta. **Laajojen lettokasvillisuuden luonnehtimien painanteiden/tasapintojen vuoksi tyyppiä kutsutaan myös rämeletoksi.**

RiL, mm. lettoliersammal, punakko, lettovilla

VLR-kasvusto, keltasara ja rätvänä katajan juurella.

RaLR eli RL, puusto mäntyä, painanne/tasannepinnoilla paljon siniheinää, mättäillä katajaa ja ruskorahkasammalta.

Punakko

Rätvänä

Neidonkenkä

Lettovilla

Keltasara

Lettoväkäsammal

Lettolierosammal

Muutamia huomioita ja lajivertailuja:

Lettovillan voi helpoiten sekoittaa vähemmän vaateliasiin luhtavillaan tai hoikkavillaan. Lettovillalla on *karheaperäisiä* nuokkuvia tähkiä 5-8, luhtavillalla *sileäperäisiä* 3-7, hoikkavillalla *karheaperäisiä* 2-4. Lettovillalla on jopa 6 cm pitkät tähkäperät, varsinkin luhtavillalla selvästi lyhyemmät. Lettovillan varsi on n. 2 mm paksu, luhtavillan n. 1,5 mm ja hoikkavillan n. 1 mm. Lettovillalla ja luhtavillalla on ylin varsilehti varren puoltaväliä ylempänä, hoikkavillalla puoltaväliä alempana. Kokoero on yleensä selvä; lettovillan varsi on 60-80 cm korkea, luhtavillan 40-60 cm, hoikkavillan 20-50 cm. Lettovillan tyvitupet ovat ruskeita, luhtavillan punertavia.

Lettolierosammalen (jos pienikokoinen) voi sekoittaa joihinkin ruskosammaliin, esim. matosammaleeseen.

Lettolierosammal on kuitenkin yleensä kookas, jopa yli 15 cm, verso on pari mm. paksu ja sen *kärki on terävähkö, nokkamainen*. Matosammal on kuitenkin selvästi pienempi ja ohuempi (kuten muutkin ruskosammalet) eikä sen verson kärki ole nokkamainen. Muodostaa usein sekakasvustoja lettolierosammalen kanssa. Luokitusmielessä lettolierosammalen mahdollinen sekoittaminen muihin ruskosammaliin ei ole kovin merkittävää, koska ne kaikki ovat vaatelaita.

Korpimaariankämmekän, joka kasvaa lettoja karummillakin paikoilla, erottaminen monista muista kämmeköistä on hyödyllistä. Sen varsi on täyteinen. Päältä harmaanvihreitä ja täplikkäitä, alta vaalean harmaanvihreitä, *sirottavia* lehtiä on 3-6. **Punakämmekän** (josta on kaksi alalajia) varsi on ontto. Suopunakämmekän lehdet ovat täplättömiä tai kärjestä purppuranruskeatäpläisiä. Harvinaisemman veripunakämmekän lehdet ovat edellisiä lajeja leveämpiä suhteessa niiden pituuteen ja ne ovat molemmin puolin tiheään tummatäpläiset. **(Letto)kirkiruohon** lehdet ovat kapeita (0,5-1 cm) ja täplättömiä. Harvinaisen **kaitakämmekän** lehdet ovat alle 1 cm leveitä, päältä tummatäpläisiä tai täplättömiä.

Kalkkimaariankämmekä muistuttaa korpimaariankämmekkää, mutta on rotevampi, ylviistoja lehtiä on 5-10, tummat täplät ovat isoja, tyviosassa osin päällekkäisiä, joskus täplätön. Pyöreäkärkiset tyvilehdet ovat leveitä.

Korpimaariankämme

Suo-ohdake

Huopaohdake

Ruskorahkasammal, karuin rahkasammal, mutta kasvaa myös rämelettojen mättäillä, alkukesän vihreydessäkin varsi aina ruskea